

něno. Ale v tom se mýlí, neboť, jak už v rozhodnutí zdejším č. 4310 sb. n. s. bylo podrobněji vyloženo, musí, aby nárok proti státu byl založen, škoda orgánem státním způsobena býti právě nezákonným výkonem moci veřejné, jak to nyní i § 92 úst. list. výslovně stylisuje, tož služby neb úřadu samého, a nikoli tedy neručí stát, když škoda způsobena mimo rámec tohoto výkonu, tedy excesem z něho, výtržností, neboť k excesu, výtržnosti, trestnému činu nemá orgán státní služební (úřední) moci, k tomu ho služba (úřad) neověřuje a jak žalobce v žalobě správně podotýká, ani se to mysliti nedá, to činí na svůj vlastní soukromý vrub a zodpovědnost. K četným příkladům v cit. rozhodnutí uvedeným budiž uveden ještě ten, že kdyby četník při eskortě zatčeného užil proti zatčenému proti předpisu zbraně, ručí stát dle slov. práva za škodu zraněním neb zabitím zatčeného způsobenou, neboť služební výkon četníků právě na zatčeného se vztahuje, zatčený jest jeho předmětem. Pakli by však četník, ať zúmýlně, ať neopatrností při eskortě způsobil zranění osobě třetí, na př. v tlačnici při vstupování do vlaku neb vystupování z něho, aby si cestu uvolnil, neručí už stát, nýbrž jen četník sám, protože tento třetí nebyl předmětem jeho služebního výkonu, na něho se jeho služební moc nevztahovala, úraz byl sice způsoben za vykonávání moci veřejné a při příležitosti výkonu toho, ale nikoli výkonem moci veřejné, jak soudní praxe slovenská dle duchu svého žádá a nyní § 92 ústavní listiny výslovně praví. A ještě jeden příklad: když státní úředník má peníze soukromníků, na př. sirotčí ve svém opatrování a zpronevěří je, ručí stát za tuto škodu (i v historických zemích, pokud je odůvodněna žaloba syndikátní), protože peníze ty jsou předmětem jeho úřední moci; když však kancelářský úředník, jenž peníze ty nemá pod závěrou, nýbrž je povolán k úkolům jiným, na př. jako pisař nebo registrátor, pokladnu tu vyloupí, neručí stát, neboť úřední moc pachatele nevztahovala se na ni, byla jiná a jen mu více méně poskytla příležitost k spáchání činu. Kdyby tedy i na krásně dokázáno bylo, že vojenské oddíly při domovní prohlídce vedle toho, že podle rozkazu pušky zabavily, byt žalobců vyplnily, t. j. věci jeho odnesly, což v rámci jich služebního výkonu zahrnuto nebylo, nebyl by tím nárok na náhradu škody proti státu založen, skutečnost ta je tedy naprosto nerozhodna a neodůvodňuje proto žaloby o obnovu.

Čís. 5526.

Příslušnost zemského soudu v Praze dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. vztahuje se toliko na nároky z veřejnoprávních poměrů vnitrostátních, nikoliv i na nároky, mající původ ve veřejnoprávních poměrech mezistátních (mezinárodních). Jde o nárok veřejnoprávní, domáhá-li se cizozemská firma na Československém eráru náhrady za své železniční vozidlo (cisternu), zabavené Československým erárem.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1925, Rv I 1551/25.)

Žalující cizozemská (budapešťská) firma domáhala se na Československém eráru náhrady za cisternu, již Československý erár byl zabavil. Procesní soud první stolice (zemský civilní soud v Praze) žalobu zamítl, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů i s předchozím řízením pro zmatečnost a odmítl žalobu pro nepřipustnost pořadu práva.

D ů v o d y:

Není ovšem o tom pochyby, že jde o nárok veřejnoprávní, protože zabránění cisterny čsl. státem (vládou) a přikázání jí svazu minerálních olejů stalo se u výkonu výsostního práva státu nad vším územím republiky a všemi věcmi v ní se nalézajícími. Je-li však tomu tak, nelze souhlasiti, že případ sluší posuzovati dle předpisů občanského práva o náhradě škody, platných v republice Československé, jak odvolací soud za to má, neboť případ práva veřejného nelze posuzovati dle norem soukromoprávních. K tomu doložiti dlužno, že nelze ani říci, zda by se potom případ měl řešiti podle práva historických zemí, či podle práva slovenského, ježto sama žaloba praví, že není známo, kde cisterna byla zabráněna, tedy zda na území historických zemí, či na území Slovenska, ale v tom území, kde byla zabráněna, tam případ se stal a právo toho území by tedy bylo nutno naň upotřebiti, což je velmi důležité, ježto mezi obojím právem je podstatný rozdíl. Poněvadž tedy jde o nárok veřejnoprávní, mohla by býti založena příslušnost zemského soudu civilního, v Praze jen po rozumu zákona ze dne 3. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., ale ani to nelze připustiti, protože, jak už v rozhodnutí čís. 4544 sb. n. s., na něž se odkazuje, podrobněji vyloženo, má zákon tento na mysli jen nároky z veřejnoprávních poměrů vnitrostátních, nikoli však i nároky, mající původ svůj ve veřejnoprávních poměrech mezistátních, mezinárodních, o jaký zde jde, z týchž důvodů jako v citovaném rozhodnutí, kde předmětem sporu byly obyčejné vagony, zde pak cisterna, což ovšem nehraje rozhodující úlohy, tím méně, když v obou případech jde o náhradu za ně v penězích, ježto předmět sám se ztratil. Kdyby šlo o vrácení cisterny, musila by věc vyřízena býti způsobem ve smyslu Portorosské úmluvy v dopisu ministerstva železnic ze dne 3. dubna 1925 vytčeném, když však jde o náhradu za ni a za její užívání a Portorosská úmluva nemá o tom ustanovení, nezbyvá účastníkům, než by úmluva ta se doplnila úmluvou další, nebo-li, aby se obrátili na příslušné činitele svého státu, by o jich nároky postaráno bylo cestou diplomatickou. Pořadem práva tomu předbíhati nelze, pročež musily rozsudky nižších stolic, které o nároku žalobkyně uznaly, zamítnuvše ho, že prý jí nepřísluší, býti ve smyslu Šu 42 j. n. a Šu 477 čís. 6 c. ř. s. zrušeny, čímž je žalobkyni nárok její, má-li ho, zůstaven nedotčeným. Zrušení stalo se arci z úřední povinnosti civilním soudním řádem a jurisdikční normou soudu v pořadu stolic uložené, neboť žalobkyně to nenavrhovala, naopak žádá si v dovolání rozhodnutí pořadem práva.